

Των ΔΗΜΗΤΡΗ ΒΑΓΙΑΝΟΥ, ΝΙΚΟΥ ΒΕΤΤΑ, ΚΩΣΤΑ ΜΕΓΗΡ* Προτεραιότητες για φορολογική μεταρρύθμιση

Πηγή: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ Σελ.: 1,10 Ημερομηνία έκδοσης: 04-08-2019
Επιφάνεια: 566.49 cm² Αρθρογράφος: Κυκλοφορία: 14860
Θέματα: ΙΟΒΕ

ΑΡΘΡΟ ΣΤΗΝ «Κ»

Δημήτρης Βαγιανός

Νίκος Βέττας

Κώστας Μεγήρ

Η αναγκαία φορολογική μεταρρύθμιση

Σελ. 10

Των ΔΗΜΗΤΡΗ ΒΑΓΙΑΝΟΥ, ΝΙΚΟΥ ΒΕΤΤΑ, ΚΩΣΤΑ ΜΕΓΗΡ*

Προτεραιότητες για φορολογική μεταρρύθμιση

Η νέα κυβέρνηση έχει αναδείξει τη μείωση του φορολογικού βάρους ως μία από τις βασικές της προτεραιότητες. Οι φορολογικοί συντελεστές είναι πράγματι υψηλοί, σε συνέχεια γενικευμένων αυξήσεων σε όλες τις κατηγορίες φόρων τα τελευταία χρόνια, και υπονομεύουν την ανάπτυξη. Κάποιες μειώσεις είναι εφικτές: ένα μικρό δημοσιονομικό περιθώριο ήδη υπάρχει, και υπό συνθήκες θα μπορούσαν να συμφωνηθούν με τους ευρωπαϊκούς θεσμούς μειώσεις στους δημοσιονομικούς στόχους για τα επόμενα χρόνια. Όμως, ο σχετικός χώρος δεν είναι μεγάλος, και, σε μια οικονομία με τόσο υψηλό χρέος, το δημόσιο ταμείο οφείλει να είναι πάντα σε τάξη. Αρα, ο προσεκτικός σχεδιασμός της φορολογικής πολιτικής είναι κομβικής σημασίας.

Η δημοσιονομική μεταρρύθμιση θα πρέπει να εστιαστεί στη μείωση και στην απλούστευση της φορολογίας εισοδήματος και, ευρύτερα, της επιβάρυνσης της εργασίας. Οι μειώσεις που προγραμματίζονται σε σειρά φόρων, όπως σε ΦΠΑ, κέρδη επιχειρήσεων, μερίσματα, ακίνητα, και διατήρηση «αφορολόγητου», θα πρέπει να είναι συμβατές με τους παραπάνω στόχους. Ούτε θα πρέπει να καταστήσουν τη φορολογία εισοδήματος ακόμα πιο περίπλοκη, ούτε θα πρέπει να στερθούν σημαντικό δημοσιονομικό χώρο για τη μείωσή της.

Οτι η ενίσχυση της εργασίας πρέπει να είναι προτεραιότητα, είναι σχεδόν αυταπόδεικτο. Η ανεργία αυξήθηκε κατακόρυφα στην κρίση και η αποκλιμάκωσή της, έστω προς το 15% και το 10%, δεν θα είναι εύκολη. Αλλωστε, η ανεργία ήταν υψηλή και πριν από την κρίση, ενώ χαμηλά ήταν και τα ποσοστά συμμετοχής στο εργασιακό δυναμικό. Η συστηματική πορεία μετανάστευσης, κυρίως νέων επιστημόνων και επαγγελματιών, υπογραμμίζει πόσο εχθρικά συμπεριφέρεται η οικονομία μας στην εργασία. Την εξίσωση, βέβαια, συμπληρώνει το ότι ένα μεγάλο μέρος της είναι άτυπο και αποφεύγει την πληρωμή κάθε φόρου ή εισφοράς.

Με αυτά τα δεδομένα, η υψηλή φορολόγηση των εισοδημάτων, που σήμερα ισχύει, έχει βαριές επι-

Η μείωση του ΦΠΑ δεν μπορεί να αποτελεί προτεραιότητα σε μια οικονομία που δεν έχει λόγο να ενθαρρύνει την κατανάλωση.

Η φορολόγηση στα εισοδήματα θα πρέπει να γίνεται με τρόπο ενιαίο, ανεξάρτητα από την πηγή τους.

πτώσεις. Μειώνει τα κίνητρα για παραγωγή, εξωθεί εργαζόμενους στην παραοικονομία ή στην αλλοδαπή, και καθυστερεί τη στροφή της οικονομίας προς εξωστρέφεια και ανταγωνιστικότητα. Ενδεικτικά, για καθαρό μηνιαίο εισόδημα εργαζομένου από 1.000 έως 2.000 ευρώ, μεσαίο έως υψηλό πλέον για την Ελλάδα, αλλά χαμηλό σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, αποδίδεται στο δημόσιο ταμείο περίπου το 40% έως 50% του κόστους του εργοδότη, ενώ για λίγο υψηλότερους μισθούς αυτό αυξάνεται στο 60%. Η υψηλή φορολόγηση αποθαρρύνει τη δημιουργία θέσεων εργασίας, ιδιαίτερα για εργαζομένους με υψηλές δεξιότητες. Τέτοιες θέσεις εργασίας όμως, και αντίστοιχες επενδύσεις, πρέπει να χώρα να προσελκύσει για να επιτύχει ισχυρούς ρυθμούς ανάπτυξης.

Η μείωση του ΦΠΑ δεν μπορεί να αποτελεί προτεραιότητα σε μια οικονομία που δεν έχει λόγο να ενθαρρύνει την κατανάλωση. Ο τρόπος συλλογής του ΦΠΑ μπορεί να βελτιωθεί, ώστε να αυξηθούν τα

έσοδα και να καλυφθεί το σχετικό κενό που παραμένει μεγάλο. Αλλά και η φορολογική συμμόρφωση στον ΦΠΑ θα βελτιώνεται σταδιακά, καθώς αυξάνονται η πολυπλοκότητα της παραγωγής και η διασύνδεση αλυσίδων αξίας μέσα ή έξω από τη χώρα. Ο ΦΠΑ έχει το επιπλέον πλεονέκτημα ότι φορολογεί ανεξάρτητα από την πηγή των αντίστοιχων εισοδημάτων των νοικοκυριών. Τα αδύναμα νοικοκυριά πρέπει να στηρίζονται από τις επιπτώσεις του ΦΠΑ, όμως αυτό μπορεί να γίνεται πιο αποτελεσματικά μέσα από στοχευμένα μέτρα, όπως το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα.

Η μείωση των φορολογικών συντελεστών στα κέρδη επιχειρήσεων και στα μερίσματα είναι θεμιτή, μόνο όμως στο μέτρο που οι αθροίζομενοι συντελεστές δεν διαφέρουν αισθητά από αυτούς στην εργασία. Με την προγραμματιζόμενη μείωση του συντελεστή στα κέρδη επιχειρήσεων στο 20% και αυτού στα μερίσματα στο 5%, ο αθροίζομενος συντελεστής θα είναι 25%, πολύ χαμηλότερος από συντελεστές ακόμα και σε μεσαία εισοδήματα, οι οποίοι ξεπερνούν το 40%. Με μια τόσο σημαντική διαφορά, μπορεί να δημιουργηθούν κίνητρα για υποκατάσταση της εργασίας με κάποιο σκάμα μικρής ή δήθεν επιχειρηματικότητας. Γενικότερα, η φορολόγηση στα εισοδήματα θα πρέπει να γίνεται με τρόπο ενιαίο, ανεξάρτητα από την πηγή τους.

Οι ισχύοντες συντελεστές στη φορολογία εισοδήματος, συμπεριλαμβανομένων και της εισφοράς αλληλεγγύης, εμφανίζουν πολύ έντονη προοδευτικότητα ήδη από μεσαία εισοδήματα. Για παράδειγμα, για εργαζόμενο με καθαρό μηνιαίο εισόδημα 2.100 ευρώ, ο οριακός συντελεστής είναι περίπου 50%. Ένας ενιαίος συντελεστής της τάξεως του 25% για εισοδήματα πάνω από το αφορολόγητο όριο θα έδινε ισχυρά αναπτυξιακά κίνητρα, και θα ήταν εφικτός αν δεν υπάρξουν σημαντικές μειώσεις σε άλλους φόρους. Εναλλακτικά, θα μπορούσε να γίνει χρήση δύο συντελεστών στο εισόδημα, με αυτόν για τα σημαντικά υψηλότερα εισοδήματα να είναι σχετικά μεγαλύτερος.

Βέβαια, η φορολογική πολιτική

πρέπει να λειτουργεί ως σύστημα. Έτσι, μαζί με τη μείωση των συντελεστών, πρέπει να επιβραβευτεί η χρήση ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής, ώστε να δημιουργούνται ισχυρά κίνητρα και να αποκαλύπτονται συναλλαγές που διαφεύγουν, ώστε να συλλέγεται ΦΠΑ και φόρος εισοδήματος. Προς αυτό, μπορούν να διακριθούν κατηγορίες όπου το πρόβλημα είναι οξύ, και τα κίνητρα να εστιαστούν εκεί.

Η δημοσιονομική μεταρρύθμιση συνδέεται στενά με την ανάγκη αλλαγής του ασφαλιστικού συστήματος. Αυτό γιατί μεγάλο μέρος της επιβάρυνσης στο εισόδημα αντιπροσωπεύουν οι ασφαλιστικές εισφορές, στο υψηλό επίπεδο του 27%, που κατευθύνονται σε ένα πλήρως διανεμητικό σύστημα. Στο ασφαλιστικό σύστημα, μαζί με έναν ισχυρό διανεμητικό πυλώνα, πρέπει να δημιουργηθεί χώρος για κεφαλαιοποίηση, ώστε τα νοικοκυριά να έχουν κίνητρα προς αποταμίευση και να αυξήσουν την περιουσία τους και τις επενδύσεις.

Συνολικά, η μείωση του βάρους στην εργασία και η υιοθέτηση μιας απλούστερης συνολικής κλίμακας αποτελούν βάση για συστηματική ενίσχυση των εισοδημάτων και της ευημερίας. Ενώ μπορεί να εφαρμοστεί με δημοσιονομικά ουδέτερο τρόπο, ένα τέτοιο σχέδιο δύναται ασφαλώς να αποτελέσει και βάση για επανατοποθέτηση των δημοσιονομικών στόχων. Αλλωστε, και η επιβολή στόχων υψηλών πλεονασμάτων για τα επόμενα χρόνια έγινε και λόγω της έλλειψης εμπιστοσύνης σε μια μεσοπρόθεσμη πολιτική ανάπτυξης. Αν μέρος των πλεονασμάτων χρησιμοποιηθεί για την ενίσχυση της παραγωγικής βάσης, αυτό θα ήταν προς όφελος και των πιστωτών, εκτός βέβαια από τη θετική επίδραση στη μεγέθυνση της οικονομίας.

* Ο κ. Δημήτρης Βαγιάνος είναι καθηγητής στο London School of Economics, ο κ. Νίκος Βέττας είναι γενικός διευθυντής του IOBE και καθηγητής στο ΟΠΑ και ο κ. Κώστας Μεγίρ είναι καθηγητής στο Yale.

• Τα ΠΡΟΣΩΠΑ του Μιχάλη Τσιουτσίνη βρίσκονται σε διακοπές